Dosarul nr. 21r-491/25 Judecătoria Căușeni, sediul Bender
Nr. PIGD:(*1-25013613-02-21r-16052025)* judecător: Pleșca Aurelia

D E C I Z I E

2 decembrie 2025 mun. Chișinău

Colegiul Penal al Curții de Apel Centru
Având în componența sa:
Președintele ședinței, judecător Bulhac Ion
Judecătorii Pîslariuc Vitalie și Mămăligă Natalia

examinând în procedură scrisă, *fără participarea părţilor,* în ordine de recurs, recursul declarat de Penitenciarul nr. 8 Bender împotriva încheierii Judecătoriei Căușeni, sediul Bender din 29 aprilie 2025, prin care s-a admis plângerea condamnatului Deleu Mihail împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitor la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale. S-a constatat deținerea lui Deleu Mihail în Penitenciarul nr. 8 Bender în perioada 22 noiembrie 2023 – 29 aprilie 2025, în total 524 de zile. S-a constatat faptul că condamnatul Deleu Mihail a fost deținut în perioada de executare a pedepsei, în total 524 de zile, în Penitenciarul nr. 8 Bender, în condiţii contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului și a libertăţilor fundamentale. S-a redus pedeapsa condamnatului Deleu Mihail perioada detenției în Penitenciarul nr. 8 Bender, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamental, în total 524 de zile, în condițiile art. 473^4 alin. (4) Cod de procedură penală, cu calcularea a 2 zile de reducere pentru 10 zile de detenţie, respectiv se reduce cu 104 (una sută patru) zile. S-a acordat condamnatului Deleu Mihail, pentru perioada de 4 zile în care s-a aflat în Penitenciarul nr. 8 Bender, despăgubire în sumă de 400 (patru sute) lei, și anume, câte două unități convenționale pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condițiilor de detenție, care urmează a fi încasată din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova.

Procedura de înștiințare a părților legal executată.

Verificând legalitatea hotărârii atacate, pe baza materialelor din dosar, în contextul motivelor invocate de recurent, Colegiul Penal,–

C O N S T A T Ă:

Soluția și argumentele instanței de fond:

La 3 februarie 2025, în instanța de judecată a parvenit, plângerea condamnatului Deleu Mihail împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitor la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

În motivarea plângerii condamnatul a indicat că parcursul detenției în Penitenciarul nr. 8 Bender din 21 noiembrie 2023 până în prezent, celule în care se deține nu corespund standardului minim de 4 m.p., în perioada rece a anului celulele sunt reci, la fel acestea nu sunt reparate.

Menționează că Penitenciarul nr. 8 Bender nu este conectat la rețeaua electrică națională ce ar permite furnizarea energiei electrice constante în penitenciar, lipsește blocul sanitar, lipsește sistemul de ventilare, mâncarea este preparată cu apă tehnică, persistă diferite insecte, din care considerente solicită reducerea pedepsei în temeiul art. 473^2 – 473^4 Cod de procedură penală.

Prin încheierea Judecătoriei Căușeni, sediul Bender din 29 aprilie 2025 s-a admis plângerea condamnatului Deleu Mihail împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitor la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale. S-a constatat deținerea lui Deleu Mihail în Penitenciarul nr. 8 Bender în perioada 22 noiembrie 2023 – 29 aprilie 2025, în total 524 de zile. S-a constatat faptul că condamnatul Deleu Mihail a fost deținut în perioada de executare a pedepsei, în total 524 de zile, în Penitenciarul nr. 8 Bender, în condiţii contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului și a libertăţilor fundamentale. S-a redus pedeapsa condamnatului Deleu Mihail perioada detenției în Penitenciarul nr. 8 Bender, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamental, în total 524 de zile, în condițiile art.473^4 alin. (4) Cod de procedură penală, cu calcularea a 2 zile de reducere pentru 10 zile de detenţie, respectiv se reduce cu 104 (una sută patru) zile. S-a acordat condamnatului Deleu Mihail, pentru perioada de 4 zile în care s-a aflat în Penitenciarul nr. 8 Bender, despăgubire în sumă de 400 (patru sute) lei, și anume, câte două unități convenționale pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condițiilor de detenție, care urmează a fi încasată din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova.

Solicitările recurentului:

Nefiind de acord cu încheierea primei instanțe, directorul adjunct al Penitenciarului nr. 8 Bender, comisarul principal de justiție, Eugeniu Cucu, a înaintat cerere de recurs, prin care a solicitat admiterea cererii de recurs, casarea încheierii instanței de fond și pronunțarea unei noi hotărâri prin care plângerea condamnatului Deleu Mihai împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenție, să fie respinsă ca fiind neîntemeiată.

În motivarea cererii de recurs, recurentul a invocat că deținutul a fost plasat în sectorul nr. 2, etajul nr. 2, inițial secția locativă nr. 16, ulterior secția locativă nr. 17.

Comunică că, iluminarea de zi în celule este asigurată prin geamuri din PVC mărimea cărora nu este mai mică de 1,5m x 1,5m, geamurile fiind folosite și pentru ventilare, utilate cu deschidere în două părți, iar pe timp de seară și până la stingere prin plafon electric, cu o capacitate de 100W.

Susține că cu referire la temperaturile din spațiile locative, pe perioada toamnă-iarnă, în toate încăperile de detenție a penitenciarului se menține o temperatură nu mai mică de 18° C, conform standardelor naționale prevăzute de Statutul executării pedepsei de către condamnați. Spațiile locative din penitenciar nu dispun de bloc sanitar, dar este creat accesul liber la un bloc sanitar în afara secției, însă pe același etaj.

Relevă că ca rezultat a unui proiect de reintegrare a țării, în baza hotărârii de Guvern nr. 275 din 10.05.2023, Penitenciarul nr. 8 Bender a fost finanțat privind procurarea unui sistem de tratare a apei potabile. Ca urmare, sistemul dat a fost instalat în cadrul penitenciarului și la data de 19.10.2023 a fost dat în exploatare. Astfel, apa potabilă, la care deținuților penitenciarului le este creat accesul liber și nelimitat pe parcursul a 24 ore, corespunde normelor sanitare privind calitatea apei, fapt confirmat prin certificatul eliberat de către SRL „Laboratorul Investigații de Mediu”.

Informează că Penitenciarul nr. 8 Bender nu este alimentat cu energie electrică centralizată, însă spațiile locative sunt dotate cu prize la tensiunea 220 V care sunt alimentate cu energie electrică de la generatorul diesel al penitenciarului, o dată cu stingerea și până la stingere.

La fel, menționează că spălătoria lenjeriei de pat se face săptămânal, conform registrului și graficului stabilit în spălătoria Penitenciarului. Îmbăierea se face cu apă caldă anul întreg, în strictă conformitate cu prevederile Statutului executării pedepsei de către condamnați, cel puțin o dată în săptămână, conform graficului.

Notează că pe parcursul întregii perioade de detenție în Penitenciarul nr. 8 Bender, persoana vizată a beneficiat de un regim alimentar, care este în strictă conformitate cu prevederile Statutului de executare a pedepsei de către deținuți,

hrana caldă fiind distribuită conform hotărârii Guvernului nr. 609 din 29.05.2006, zilnic de trei ori, cu respectarea normelor sanitare de igienă și conform meniului aprobat săptămânal.

Referitor la starea sanitaro-igienică, remarcă faptul că anual au fost procurate preparate specifice pentru petrecerea dezinfecției și dezinsecției în penitenciar. Informațiile privind acordarea asistenței medicale nu se dețin în Penitenciarul nr. 8 Bender, doar la locul de detenție a persoanei, însă, reieșind din prevederile pct. 3) al Regulamentului cu privire la modul de asigurare a asistenței medicale persoanelor deținute în penitenciar, aprobat prin ordinul MJ nr. 478 din 15.12.2006, deținuții, ca urmare adresărilor, zilnic au fost și sunt verificați de către personalul medical, cu acordarea ajutorului medical ori de câte ori a fost necesar.

Totodată, pe perioada executării pedepsei condamnatului, penitenciarul dispunea de funcția de stomatolog. În luna august 2020, conform planului de repartizare, a fost instalat aparat stomatologic performant, care a permis acordarea asistenței medicale calitative. Asistența medicală în Penitenciarul nr. 8 Bender se acordă în regim non-stop.

A mai subliniat că, pe perioada detenției în Penitenciarul nr. 8 Bender, persoana vizată nu s-a adresat cu plângeri în adresa administrației instituției privind presupusele condiții inadecvate de detenție. Astfel, deținutul Deleu Mihail nu a fost marginalizat sub nici un aspect inuman și/sau degradant, fiindu-i acordat minimul de condiții a executării detenției.

Consideră că concluzia instanței nu poate fi bazată doar pe constatările indicate în rapoartele CPT, care în fapt se face o analiză generală a condițiilor din penitenciar. Plângerea împotriva condițiilor de detenție se examinează de către instanță în mod individual.

Procedura de citare a părților.

Conform prevederilor art. 447 alin (1) și (2) Cod de procedură penală, recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părților la proces. Instanța de recurs fixează data examinării şi dispune să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței.

Astfel, ținând cont de faptul că participanții la proces au fost înștiințați despre data examinării recursului și depunerii referinței, fiind întreprinse toate măsurile necesare privind citarea participanților la proces, și ținând cont de faptul că, speța deferită justiției nu reprezintă o cauză de un interes deosebit pentru jurisprudență care ar impune prezența părților nemijlocit în ședință de judecată, prin prisma dispoziției generale din art. 447 alin.(1), (2) Cod de procedură penală, a procedat la examinarea cauzei fără prezența părților, dar cu acordarea dreptului participanților la proces de a depune referințe.

Aprecierea instanței de recurs:

Examinând încheierea atacată prin prisma motivelor de recurs invocate și cercetând materialele cauzei, Colegiul Penal al Curții de Apel Centru consideră necesar de a respinge recursul declarat de Penitenciarul nr. 8 Bender ca fiind neîntemeiat, reieșind din următoarele considerațiuni.

În conformitate cu art. 437 alin. (1) pct. 4) Cod procedură penală, pot fi atacate cu recurs alte hotărâri penale pentru care legea prevede această cale de atac.

Conform art. 448 Cod procedură penală, judecând recursul, instanța verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei și a oricăror documente noi prezentate în instanța de recurs.

Potrivit art. 449 alin. (1) pct. 1) lit. a) Cod procedură penală, judecând recursul, instanța adoptă una din următoarele decizii: 1) respinge recursul, menținând hotărârea atacată, dacă: a) recursul este nefondat.

Conform art. 469 Codul de procedură penală, la executarea pedepsei, instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la schimbările în executarea unor hotărâri, și anume: *17[1]) constatarea condițiilor de detenție a condamnaților.*

La caz, instanța de recurs a stabilit că Deleu Mihail a fost condamnat prin sentința Judecătoriei Anenii Noi, sediul Central, din 1 aprilie 2021, în baza art. 190 alin.(1) Cod penal, aplicându-i-se pedeapsa cu închisoare pe un termen de 6 luni, cu executare în penitenciar de tip semiînchis, cu calcularea termenului de la reținere.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 22 decembrie 2021 a fost respins apelul declarat de apărare împotriva sentinței Judecătoriei Anenii Noi, sediul Central, din 1 aprilie 2021.

Ulterior, prin sentința Judecătoriei Anenii Noi, sediul Central din 9 noiembrie 2021, Deleu Mihail a fost condamnat în baza art. 187 alin.(2) lit. b), e), f) Cod penal, aplicându-i-se pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 4 ani și 8 luni, cu executare în penitenciar de tip semiînchis, cu calcularea termenului de la reținere, cu includerea perioadei de la 24.02.2021 și până la 26.02.2021.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 27 aprilie 2022 a fost respins apelul declarat de apărare împotriva sentinței Judecătoriei Anenii Noi, sediul Central din 9 noiembrie 2021.

La 10 noiembrie 2022, prin încheierea Judecătoriei Anenii Noi, sediul Bender, a fost admis demersul Instituției Penitenciare nr.8 mun.Bender privind aplicarea prevederilor art. 84 alin. (4) Cod penal în privința condamnatului Deleu Mihail. Conform art. 84 alin. (4) consolidat cu alin. (1) Cod penal, condamnatului Deleu Mihail i s-a stabilit o pedeapsă definitivă sub formă de închisoare pe un termen de 4 ani și 11 luni, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis, ca pedeapsă definitivă pentru concurs de infracţiuni prin cumul parţial al pedepselor aplicate prin sentinţa Judecătoriei Anenii Noi, sediul Central din 9

noiembrie 2021, şi sentinţa Judecătoriei Anenii Noi, sediul Central din 1 aprilie 2021.

Termenul executării pedepsei definitive se calculează de la 3 data reținerii – 29.07.2022, cu includerea perioadei aflării lui Deleu Mihail în stare de reținere de la 24.02.2021 și până la 26.02.2021.

Prin încheierea Judecătoriei Anenii Noi, sediul Bender din 21 noiembrie 2023 a fost admisă plângerea condamnatului, s-a constatat faptul că Deleu Mihail a fost deținut în perioadele 01.08.2022 – 23.08.2022 (22 zile) în Penitenciarul nr. 13 Chișinău, 23.08.2022 – 21.11.2023 (455 zile) în Penitenciarul nr. 8 Bender, total 477 zile, în condiţii contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului și a libertăţilor fundamentale. Termenul de pedeapsă stabilit lui Deleu Mihail s-a redus cu 47 zile, pentru perioada totală de 477 zile în care condamnatul s-a aflat în detenție în penitenciarele vizate, cu calcularea a 1 zi de reducere pentru 10 zile de detenţie.

Așadar, instanța de recurs constată că soluția instanței de fond este una corectă și întemeiată, ori s-a stabilit că Deleu Mihail se află în detenție în Penitenciarul nr. 8 Bender în perioada 23 august 2022 – 17 martie 2025, fiind cazat pe parcursul acestei perioade în sectorul nr. 2, inițial la etajul 2, în secțiile locative nr. 16, iar ulterior la etajul 3, în secțiile locative nr. 17.

Potrivit raportului administrației penitenciarului, spațiul locativ în care a fost deținut nu este dotat cu bloc sanitar propriu, însă deținutului i-ar fi fost asigurat acces liber la un grup sanitar amplasat în afara secției, pe același etaj. Totodată, se menționează că, în cadrul unui proiect de reintegrare a țării, penitenciarul a fost dotat cu un sistem de tratare a apei potabile, pus în funcțiune la data de 19 octombrie 2023, asigurându-se astfel acces liber și neîntrerupt la apă potabilă, conform normelor sanitare în vigoare.

La momentul plasării în detenție, condamnatul a fost asigurat cu obiecte de primă necesitate, articole de igienă personală și menaj, precum și cu lenjerie de pat, aceasta fiind spălată cel puțin o dată pe săptămână pe întreaga durată a detenției. În raport se mai indică faptul că, pe perioada toamnă-iarnă, în toate spațiile de detenție ale penitenciarului se menține o temperatură de cel puțin 18°C, iar spațiile locative sunt de tip „baracă”, ceea ce ar permite deținuților accesul la aer liber pe parcursul întregii zile, de la deșteptare până la stingere. Referitor la starea sanitar-igienică, administrația susține că anual sunt procurate substanțe necesare pentru deratizare și dezinfecție, iar condamnatul a beneficiat gratuit de asistență medicală și de medicamente în limitele stabilite de Programul unic al asigurării obligatorii de asistență medicală. De asemenea, sunt amenajate spații speciale pentru fumat. În concluzie, administrația penitenciarului consideră că pe durata detenției lui Deleu Mihail au fost respectate standardele minime de întreținere, iar condițiile de detenție nu pot fi calificate drept inumane sau degradante, solicitând respingerea

plângerii privind încălcarea art. 3 CEDO ca neîntemeiată și invocând faptul că Penitenciarul nr. 8 Bender nu a fost recunoscut oficial ca instituție cu condiții inumane sau degradante.

Instanța ierarhic superioară apreciază însă aceste constatări în mod critic și reține că prezentarea unor condiții generale de detenție nu este suficientă pentru a exclude existența unei încălcări a art. 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Evaluarea condițiilor de detenție trebuie realizată în mod concret și individualizat, prin raportare la efectul cumulativ al tuturor circumstanțelor relevante, inclusiv durata detenției, caracteristicile reale ale spațiului locativ și impactul acestora asupra demnității persoanei private de libertate. În speță, lipsa unui bloc sanitar în spațiul de cazare constituie un element esențial în analiza caracterului adecvat al condițiilor de detenție, întrucât accesul la un grup sanitar situat în afara secției, chiar și pe același etaj, nu echivalează cu asigurarea unui acces permanent, necondiționat și efectiv, în special pe timp de noapte, aspect care, potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, poate afecta grav demnitatea umană.

De asemenea, Colegiul Penal constată că asigurarea accesului la apă potabilă conform normelor sanitare a devenit certă doar începând cu data de 19 octombrie 2023, ceea ce presupune că, pentru o perioadă semnificativă anterioară acestei date, condițiile privind calitatea apei nu au fost pe deplin demonstrate. Menținerea unei temperaturi minime în celule, existența unor măsuri de igienizare periodică sau posibilitatea de a ieși la aer liber reprezintă condiții minimale, care, deși necesare, nu sunt suficiente, prin ele însele, pentru a compensa deficiențele structurale ale spațiilor de detenție și pentru a exclude caracterul potențial degradant al tratamentului aplicat, în special în contextul unei detenții de lungă durată.

Instanța subliniază totodată că faptul că Penitenciarul nr. 8 Bender nu a fost recunoscut oficial ca având condiții inumane sau degradante nu exonerează autoritățile de obligația de a demonstra, în fiecare caz concret, că persoana deținută a beneficiat de condiții conforme art. 3 din Convenție. Caracterul inuman sau degradant al detenției se apreciază în mod individual și contextual, iar nu prin raportare abstractă la statutul general al instituției. În aceste circumstanțe, instanța reține că concluziile administrației penitenciarului au un caracter preponderent formal și nu sunt susținute de date precise și verificabile care să permită constatarea cu certitudine că condițiile de detenție ale lui Deleu Mihail nu au atins pragul de gravitate prevăzut de art. 3 CEDO, motiv pentru care acestea nu pot fi primite ca atare.

Instanța reiterează că, potrivit jurisprudenței constante a Curții Europene a Drepturilor Omului, obligația statului nu se limitează la asigurarea unor condiții minimale de supraviețuire în detenție, ci presupune garantarea unor condiții care să respecte demnitatea umană și să nu supună persoana privată de libertate unor

suferințe sau umilințe ce depășesc nivelul inevitabil al detenției. Or, în speță, analiza condițiilor de detenție ale lui Deleu Mihail nu poate fi realizată în mod fragmentar sau formal, prin simpla enumerare a unor facilități existente la nivelul penitenciarului, ci impune o evaluare globală, raportată la durata semnificativă a detenției și la impactul concret al condițiilor descrise asupra vieții cotidiene a condamnatului.

În mod special, instanța subliniază că detenția pe o perioadă îndelungată în spații de tip „baracă", fără grup sanitar propriu, generează un disconfort constant și o stare de dependență față de personalul penitenciarului, afectând în mod direct intimitatea și autonomia minimă a persoanei deținute. Accesul la grupuri sanitare situate în afara spațiului de cazare, chiar dacă este declarat ca fiind „liber", nu exclude riscul unor restricții practice sau temporale, în special pe timp de noapte sau în situații excepționale, aspect care a fost în mod repetat sancționat de Curtea Europeană ca fiind incompatibil cu cerințele art. 3 din Convenție.

De asemenea, instanța apreciază că lipsa unor date concrete privind suprafața efectivă de cazare, gradul de ocupare al spațiilor și numărul de persoane cazate în același timp în secțiile respective constituie o omisiune esențială în rapoartele administrației penitenciarului. Or, aceste elemente sunt decisive pentru evaluarea nivelului real de supraaglomerare și a posibilității de mișcare în interiorul spațiilor de detenție, iar absența lor nu poate fi interpretată în favoarea autorităților, în condițiile în care sarcina probei privind respectarea standardelor revine statului.

Instanța mai reține că asigurarea unor condiții conforme art. 3 CEDO presupune nu doar existența formală a unor servicii medicale sau sanitare, ci și accesul efectiv și constant la acestea, într-un cadru care să nu amplifice vulnerabilitatea persoanei private de libertate. În lipsa unor informații detaliate cu privire la frecvența, promptitudinea și eficiența intervențiilor medicale, simplele afirmații privind acordarea gratuită a asistenței medicale nu sunt suficiente pentru a exclude existența unor tratamente degradante.

Prin urmare, instanța constată că, analizate în ansamblul lor, condițiile de detenție descrise de administrația Penitenciarului nr. 8 Bender, raportate la durata detenției lui Deleu Mihail și la deficiențele structurale evidențiate, sunt susceptibile să atingă pragul minim de gravitate impus de art. 3 din Convenție. În aceste circumstanțe, concluziile administrației penitenciarului, potrivit cărora standardele minime ar fi fost respectate „din toate punctele de vedere", nu pot fi primite, nefiind susținute de probe suficiente și concludente, iar aprecierea critică a instanței se impune ca fiind necesară și justificată pentru asigurarea protecției efective a drepturilor fundamentale ale persoanei condamnate.

Colegiul Penal susține că în pofida concluziilor formulate de administrația Penitenciarului nr. 8 Bender, potrivit cărora autorul plângerii ar fi fost deținut în condiții acceptabile și conforme minimului necesar, instanța de judecată constată

că aceste afirmații nu sunt susținute de probe pertinente, complete și concludente, capabile să infirme susținerile condamnatului și datele obiective rezultate din materialele cauzei.

La examinarea condițiilor de detenție ale lui Deleu Mihail, instanța de recurs reține că evaluarea acestora nu poate fi realizată exclusiv prin raportare la existența unor dotări minimale (încălzire, iluminare, alimentare cu apă, hrană sau asistență medicală), ci trebuie analizată în mod complex, prin prisma spațiului locativ efectiv disponibil, a duratei detenției și a impactului cumulativ al acestor condiții asupra persoanei private de libertate, în conformitate cu standardele naționale și internaționale în materie.

În acest sens, instanța face trimitere la prevederile hotărârii Guvernului nr. 583 din 26 mai 2006 privind aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnați, care, la pct. 464, consacră obligația statului de a asigura fiecărui deținut un spațiu locativ de cel puțin 4 m², care să fie iluminat natural și artificial, încălzit și ventilat conform normelor de construcție. Această cerință reprezintă un standard minim obligatoriu, iar nerespectarea sa atrage, prin ea însăși, concluzia existenței unor condiții de detenție necorespunzătoare.

Totodată, Colegiul Penal notează că instanța de fond corect a luat în considerație constatările Consiliului pentru Prevenirea Torturii, reflectate în Raportul anual pentru anul 2017, precum și recomandările Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și a Tratamentelor sau Pedepselor Inumane ori Degradante (CPT). Acestea subliniază în mod expres că aprecierea spațiului de detenție trebuie realizată ținând cont de suprafața locativă efectiv utilizabilă de fiecare deținut, iar nu de suprafața totală a celulei. În acest calcul nu pot fi incluse anexele sanitare, spațiile ocupate de mobilier fix ori alte elemente care reduc aria efectivă de mișcare, iar capacitatea oficială a celulelor trebuie stabilită în funcție de numărul de paturi instalate.

Contrar acestor standarde, rapoartele prezentate de administrația penitenciarului se limitează la indicarea unei suprafețe totale a celulelor în care a fost deținut Deleu Mihail, fără a exclude anexele sanitare și mobilierul și fără a preciza numărul de paturi existente în fiecare celulă. O asemenea modalitate de raportare nu permite stabilirea spațiului locativ real de care a beneficiat condamnatul și nu poate constitui o probă suficientă pentru a demonstra respectarea standardului minim de 4 m².

Instanța de recurs subliniază că supraaglomerarea severă, manifestată prin asigurarea unui spațiu locativ mult sub limita de 4 m² per deținut, reprezintă, potrivit jurisprudenței constante a Curții Europene a Drepturilor Omului, un element determinant în constatarea încălcării art. 3 din Convenție, fără a fi necesară dovedirea unor suferințe suplimentare sau a intenției autorităților. În asemenea

situației, caracterul inuman sau degradant al tratamentului rezultă din însăși condiția obiectivă a detenției.

În aceste circumstanțe, instanța reține că administrația penitenciarului nu a reușit să combată, prin probe clare, precise și verificabile, susținerile condamnatului privind lipsa spațiului locativ minim. Dimpotrivă, probele administrate confirmă că acesta a fost privat de libertate într-un mediu care nu a respectat standardele minime impuse de legislația națională și de Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Prin urmare, instanța concluzionează că detenția lui Deleu Mihail s-a desfășurat în condiții contrare prevederilor art. 3 CEDO, care interzice în mod absolut tratamentele inumane sau degradante. În acest context, soluția instanței de fond este una corectă, legală și temeinic motivată, fiind întemeiată pe o analiză completă a probelor, pe aplicarea corectă a normelor interne și pe respectarea standardelor europene în materie de protecție a drepturilor fundamentale ale persoanelor private de libertate.

În acest context, instanța de recurs remarcă că în corespundere cu prevederile hotărârii Guvernului nr.583 din 26.05.2006 cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnaţi, la pct. 464, s-a stabilit că fiecare deţinut se asigură cu spaţiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 metri pătraţi, care trebuie să fie iluminat natural şi artificial, încălzit şi ventilat conform normativelor de construcţii. Iar, pct. 465 al aceleiași hotărâri stipulează că numărul deţinuţilor în celule este determinat de Codul de executare în funcţie de tipul penitenciarului şi regimul de detenţie, în celulele izolatorului disciplinar se deţine de regulă unu, dar nu mai mult de doi deţinuţi.

Totodată, important este de evidențiat pct. 468 din hotărâre, care prevede că fiecare deţinut este asigurat cu un loc individual de dormit, pe care se fixează o tăblie ce indică numele şi prenumele deţinutului.

La fel, în conformitate cu prevederile art. 224 Cod de executare, numărul maxim de condamnaţi admis pentru deţinere în penitenciar în regimuri separate se stabileşte de către ministrul justiţiei. La luarea deciziei, se ţine seama de condiţiile de menţinere a regimului existente în penitenciar.

Aplicabile la caz sunt și prevederile articolului 225 Cod de executare, care indică că reamenajarea spaţiilor de deţinere existente şi construirea spaţiilor de deţinere noi se fac cu respectarea prevederilor legislaţiei naţionale şi a standardelor internaţionale în domeniu. Persoanele condamnate sînt cazate individual sau în comun. Camerele de cazare şi celelalte încăperi destinate persoanelor condamnate dispun de iluminat natural şi de instalaţiile necesare asigurării iluminatului artificial corespunzător. Norma de spaţiu locativ stabilit pentru un condamnat nu poate fi mai mică de 4 m^2. Condiţiile de cazare în spitalele penitenciare trebuie să corespundă normelor sanitare stabilite de Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei

Sociale. În cazul în care capacitatea legală de cazare a penitenciarului este depăşită, şeful instituţiei are obligaţia de a informa directorul al Administraţiei Naţionale a Penitenciarelor în vederea transferării persoanelor condamnate în alte penitenciare. Directorul al Administraţiei Naţionale a Penitenciarelor stabileşte dacă transferul se impune, precizând penitenciarele în care vor fi transferate persoanele condamnate cu respectarea cerinţelor prevăzute de prezentul cod.

Această situație nu constituie doar o abatere administrativă, ci reflectă o încălcare flagrantă a obligațiilor pozitive ale statului de a asigura condiții umane de detenție, obligații ce derivă în mod direct din art. 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, care interzice în termeni absoluți tortura și tratamentele inumane sau degradante.

În jurisprudența constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, inclusiv în cauzele *Mozer c. Republicii Moldova şi Federației Ruse*, *Ostrovar c. Republicii Moldova*, Curtea a reiterat că lipsa unui spațiu adecvat, combinată cu igiena precară, lipsa luminii naturale suficiente și lipsa unui acces adecvat la aer curat și servicii medicale, echivalează cu tratament inuman. Astfel de condiții de detenție nu doar că subminează demnitatea umană, dar creează un climat de suferință și degradare incompatibil cu normele fundamentale ale statului de drept.

Instanța de recurs constată că soluția instanței de fond este una corectă și pe deplin justificată, atât sub aspect factual, cât și juridic, fiind rezultatul unei analize complete și riguroase a circumstanțelor cauzei, a probelor administrate și a normelor legale incidente.

Colegiul Penal apreciază corectă poziția instanței de fond, ori aceasta a reținut în mod corect că condamnatul Deleu Mihail a formulat plângere privind condițiile de detenție din Penitenciarul nr. 8 Bender începând cu data de 22 noiembrie 2023 și până la momentul examinării cauzei. Totodată, în mod întemeiat s-a avut în vedere faptul că, prin încheierea din 22 noiembrie 2023, condamnatul a beneficiat deja de reducerea termenului de pedeapsă pentru perioada cuprinsă între 23 august 2022 și 21 noiembrie 2023, motiv pentru care instanța de fond a apreciat corect perioada de deținere a lui Deleu Mihail în Penitenciarul nr. 8 Bender și anume în perioada 22 noiembrie 2023 – 29 aprilie 2025, în total 524 de zile.

În continuare, reieșind din datele cauzei și din raportul prezentat de administrația Penitenciarului nr. 8 Bender, instanța de fond a constatat, în mod justificat, că Deleu Mihail a fost deținut în Penitenciarul nr. 8 Bender în perioada 22 noiembrie 2023 – 29 aprilie 2025, respectiv 524 de zile, în condiții care, analizate în ansamblul lor, se circumscriu sferei de aplicare a art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Această concluzie este rezultatul unei evaluări globale a condițiilor de detenție, ținând cont de durata detenției, de caracteristicile concrete ale spațiilor de cazare și de impactul cumulativ al acestora asupra demnității persoanei condamnate.

Totodată, instanța de fond a procedat corect la individualizarea măsurii reparatorii, având în vedere intensitatea, gravitatea și durata încălcării, precum și principiile proporționalității și echității, apreciind că este necesară, oportună și rezonabilă aplicarea mecanismului de reducere a pedepsei prevăzut de art. 473⁴ alin.(4) Cod de procedură penală. În acest sens, soluția de a acorda 2 zile de reducere pentru fiecare 10 zile de detenție, pentru întreaga perioadă de 524 de zile, reflectă un echilibru just între gravitatea încălcării constatate și exigențele unei reparații efective, fără a conduce la o compensare excesivă.

De asemenea, în deplină concordanță cu prevederile art. 473⁴ alin. (5) Cod de procedură penală, instanța de fond a apreciat în mod corect că, pentru perioada rămasă de 4 zile, care nu poate fi compensată prin reducerea pedepsei conform formulei legale, se impune acordarea unei despăgubiri bănești în cuantum de 2 unități convenționale pentru fiecare zi, respectiv suma totală de 400 lei, ce urmează a fi achitată din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor.

Prin această soluție, instanța de fond a aplicat în mod corect și coerent cadrul normativ național, asigurând o reparație efectivă, proporțională și echitabilă pentru încălcarea constatată a art. 3 din Convenție. În consecință, soluția pronunțată este una legală, temeinic motivată și conformă standardelor Convenției Europene a Drepturilor Omului, neimpunându-se intervenția instanței de control judiciar.

Această soluție demonstrează că instanța de fond a aplicat în mod corect mecanismul compensatoriu prevăzut de lege, asigurând o reparație efectivă și adecvată pentru încălcarea dreptului fundamental garantat de art. 3 din Convenție, fără a depăși limitele legale și fără a crea un tratament preferențial nejustificat.

În concluzie, constatările instanței de fond sunt temeinic motivate, se sprijină pe probele administrate și pe o interpretare corectă a normelor legale aplicabile și sunt pe deplin conforme cu standardele Convenției Europene a Drepturilor Omului. Prin urmare, soluția pronunțată este una legală, proporțională și echitabilă, neimpunându-se intervenția instanței de control judiciar.

Astfel, instanța de fond a acționat în mod corect și proporțional, constatând că persoana condamnată a executat o parte semnificativă din pedeapsa sa în condiții ce nu corespund nici normelor interne privind spațiul de detenție, igiena și intimitatea, nici standardelor internaționale prevăzute de Convenția Europeană, respectiv de Comitetul European pentru Prevenirea Torturii. Aplicarea principiului reducerii pedepsei în cuantum de 2 zile la fiecare 10 zile de detenție precară se înscrie în marja prevăzută de lege și reflectă atât necesitatea compensării suferinței cauzate de condițiile improprii, cât și principiul proporționalității între încălcare și remediu.

Totodată, instanța a ținut cont de faptul că, în lipsa îmbunătățirii infrastructurii penitenciare sau a capacității de transfer în alte instituții, reducerea pedepsei constituie unicul remediu efectiv în sensul jurisprudenței Curții Europene

a Drepturilor Omului, oferind condamnatului o satisfacție echitabilă prin deducerea directă a zilelor executate în condiții neconforme din termenul general de pedeapsă. Această măsură este nu doar legală, ci și necesară pentru a garanta efectivitatea drepturilor fundamentale și a responsabiliza autoritățile penitenciare cu privire la respectarea obligațiilor legale în materia condițiilor de detenție.

Așadar, instanța de fond a aplicat în mod judicios dispozițiile art. 473² și 473⁴ din Codul de procedură penală, coroborate cu art. 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, dispunând reducerea proporțională a pedepsei în raport cu durata detenției în condiții necorespunzătoare. O asemenea soluție reflectă nu doar conformitatea cu legea și jurisprudența internațională, ci și angajamentul Republicii Moldova de a garanta drepturile persoanelor aflate în detenție, chiar și în contextul unor dificultăți structurale ale sistemului penitenciar.

Condițiile de detenție reprezintă un aspect esențial al respectării drepturilor fundamentale ale persoanelor private de libertate, iar Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și a Tratamentelor sau Pedepselor Inumane ori Degradante (CPT) a subliniat constant că orice tratament aplicat deținuților trebuie să fie conform cu demnitatea umană și cu standardele internaționale în materie. Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și a Tratamentelor sau Pedepselor Inumane ori Degradante stabilește că spațiul adecvat, accesul la lumină naturală, condițiile de igienă, hrana corespunzătoare, asistența medicală promptă și accesul la exercițiu fizic zilnic sunt elemente minimale fără de care detenția poate fi considerată inumană sau degradantă. Orice deviere de la aceste standarde compromite nu doar integritatea fizică și psihică a persoanei private de libertate, ci și principiul fundamental al tratamentului uman și respectului pentru drepturile omului.

În situația în care se constată că aceste condiții nu sunt respectate, statul are obligația imperativă de a interveni prompt și eficient pentru remedierea deficiențelor. Aceasta include nu numai măsuri imediate, precum transferul persoanei afectate în condiții adecvate și asigurarea serviciilor medicale necesare, dar și adoptarea unor politici pe termen lung pentru prevenirea repetării acestor încălcări. Măsurile preventive vizează modernizarea infrastructurii penitenciare, combaterea supraaglomerării și instruirea personalului de detenție în spiritul respectării drepturilor deținuților. Mai mult decât atât, statul trebuie să asigure un cadru juridic funcțional care să permită deținuților să își exercite dreptul la un remediu efectiv împotriva condițiilor necorespunzătoare de detenție, în conformitate cu principiile prevăzute de art. 13 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului (CEDO).

Prin urmare, respectarea condițiilor decente de detenție nu este doar o obligație morală, ci o cerință legală fundamentală pentru protejarea drepturilor omului și menținerea legitimității sistemului penal. Orice încălcare a acestor

standarde trebuie să fie urmată de măsuri concrete și efective de remediere, inclusiv prin acordarea unor compensații adecvate pentru persoanele afectate. În acest sens, reducerea pedepsei pentru perioada executată în condiții inumane constituie un instrument esențial pentru restabilirea echității și dreptății în procesul penal, contribuind la prevenirea repetării unor asemenea abuzuri și la protejarea demnității umane a persoanei private de libertate.

Reieșind din circumstanțele expuse, Colegiul Penal concluzionează că, argumentele invocate în cererea de recurs sunt neîntemeiate și nu pot servi temei de admitere a recursului, iar încheierea instanței de fond urmează a fi menținută fără modificări.

În conformitate cu art. 437 alin. (1) pct. 4), art.448, art.449 alin. (1) pct. 1) lit.a), art.472 Cod de procedură penală, Colegiul Penal al Curții de Apel Centru, –

D E C I D E:

Se respinge recursul declarat de Penitenciarul nr. 8 Bender și se menține încheierea Judecătoriei Căușeni, sediul Bender din 29 aprilie 2025.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței, judecător ***Bulhac Ion***

Judecător ***Pîslariuc Vitalie***

Judecător ***Mămăligă Natalia***